

Bruksela, dnia 2.12.2020 r.
COM(2020) 713 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Zapewnienie sprawiedliwości w UE – europejska strategia szkolenia kadr wymiaru
sprawiedliwości na lata 2021–2024**

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Zapewnienie sprawiedliwości w UE – europejska strategia szkolenia kadr wymiaru
sprawiedliwości na lata 2021–2024**

1. WPROWADZENIE

W Traktacie z Lizbony przyznano Unii Europejskiej (UE) kompetencje w zakresie wspierania współpracy sądowej w sprawach cywilnych i karnych poprzez „szkoleni[e] sędziów i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości”¹. Od tego czasu szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości w zakresie prawa Unii doprowadziło do poprawy **prawidłowego i jednolitego stosowania prawa Unii** i do zbudowania **wzajemnego zaufania w ramach transgranicznych postępowań sądowych**, przyczyniając się w ten sposób do rozwoju unijnego obszaru sprawiedliwości.

Komunikat Komisji z 2011 r. *Budowanie zaufania do europejskiego wymiaru sprawiedliwości – nowy wymiar europejskiego szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości*² doprowadził do **zasadniczej zmiany** zarówno pod względem podejścia do organizacji szkoleń kadr wymiaru sprawiedliwości w UE, jak i skali takich szkoleń. Chociaż większość sędziów i prokuratorów w UE, którzy udzielili odpowiedzi w ramach badania z 2010 r.³, nigdy nie uczestniczyła w szkoleniach kadr wymiaru sprawiedliwości dotyczących prawa Unii lub innego państwa członkowskiego, od czasu przyjęcia komunikatu w takich szkoleniach wzięła udział ponad połowa wszystkich prawników praktyków w UE (ponad 1 mln).

Ocena **strategii w zakresie szkolenia pracowników wymiaru sprawiedliwości w Europie na lata 2011–2020** (opublikowana w 2019 r.)⁴ oraz coroczne sprawozdania na temat europejskich szkoleń kadr wymiaru sprawiedliwości⁵ pokazały, że ogólnie rzecz biorąc, osiągnięto większość celów tej strategii. W 2017 r. osiągnięto cel przewodni w postaci przeszkolenia połowy (tj. 800 000) wszystkich prawników praktyków w zakresie prawa Unii w latach 2011–2020. Strategia przyczyniła się do zwiększenia liczby działań szkoleniowych, ale w jej ramach promowano także nowe rodzaje działań, takie jak programy wymiany. Umożliwiła ona poprawę szkoleń w zakresie prawa Unii dla kilku kategorii prawników praktyków, zwłaszcza sędziów i prokuratorów. Ponadto skutkowało zwiększeniem potencjału sieci takich jak Europejska Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN) oraz wzmocnieniem sieci i organizatorów szkoleń na poziomie UE.

¹ Art. 81 ust. 2 lit. h) i art. 82 ust. 1 lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu UE.

² COM(2011) 551 final.

³ *Szkolenie pracowników wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich Unii Europejskiej*, badanie Parlamentu Europejskiego (IPOL-JURI-ET(2011)453.198).

⁴ *Ocena strategii w zakresie szkolenia pracowników wymiaru sprawiedliwości w Europie na lata 2011–2020*, dokument roboczy służb Komisji (SWD(2019) 380).

⁵ Sprawozdania Dyrekcji Generalnej ds. Sprawiedliwości i Konsumentów Komisji Europejskiej.

W oparciu o te osiągnięcia konieczne jest obecnie utrzymanie szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości jako ważnego punktu programu UE i jego **dalsze wzmocnienie**.

UE jest świadkiem szeregu nowych wydarzeń, na które należy zareagować, i wyzwań, którym należy stawić czoła poprzez szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości; do tych wydarzeń i wyzwań należą osłabienie praworządności i ataki na prawa podstawowe w niektórych państwach członkowskich, gwałtowna transformacja cyfrowa naszych społeczeństw oraz perspektywa członkostwa w UE Bałkanów Zachodnich. Ponadto poziom uczestnictwa w szkoleniach nadal znacznie się różni w poszczególnych państwach członkowskich i między zawodami związanymi z wymiarem sprawiedliwości. Może to mieć negatywny wpływ na jednolite i skuteczne stosowanie prawa Unii.

Podstawę niniejszego komunikatu stanowią wnioski wyciągnięte od 2011 r. i nowe osiągnięcia od tego czasu. Komunikat ten odzwierciedla wyniki oceny strategii na 2020 r. przeprowadzonej przez Komisję w 2011 r. oraz szeroko zakrojonych konsultacji publicznych przeprowadzonych przez Komisję w 2018 r.⁶ Określono w nim kompleksową strategię dalszego doskonalenia procesu szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości w zakresie prawa Unii poprzez rozszerzenie interwencji politycznej o nowe tematy, zawody i obszary geograficzne, podjęcie nowych wyzwań i wyznaczenie nowych celów na lata 2021–2024.

2. ELASTYCZNE REAGOWANIE NA POJAWIAJĄCE SIĘ POTRZEBY SZKOLENIOWE W ZAKRESIE PRAWA UNII

Pracownicy wymiaru sprawiedliwości muszą być w stanie dostosować się do zachodzących obecnie zmian, w tym w zakresie prawa Unii. Dlatego ważne jest elastyczne reagowanie na pojawiające się potrzeby szkoleniowe w zakresie prawa Unii.

Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości z myślą o promowaniu wspólnej kultury praworządności

Poszanowanie praworządności ma zasadnicze znaczenie dla skutecznego stosowania prawa Unii oraz dla wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi i ich organami sądowymi. Istotą praworządności jest skuteczna ochrona sądowa, która wymaga niezależności, jakości i skuteczności krajowych systemów sądownictwa. **Pracownicy wymiaru sprawiedliwości odgrywają istotną rolę w utrzymywaniu praworządności.** Powinni oni być na bieżąco z dorobkiem prawnym UE w tej dziedzinie, w tym z szybko rozwijającym się orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), aby móc wdrażać je w swojej pracy. Dobrze wyszkoleni praktycy i ich sieci odgrywają ważną rolę w umacnianiu kultury praworządności i utrzymaniu samej praworządności⁷, ze szczególnym naciskiem na zasadę niezależności sądów.

⁶ https://ec.europa.eu/info/consultations/training-justice-professionals-eu-law-evaluation_pl

⁷ Komunikat Komisji, *Umocnienie praworządności w Unii: Plan działania*, (COM(2019) 343 final) oraz *Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r.: Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej*, (COM(2020) 580 final).

Poszanowanie praw podstawowych

Sędziowie krajowi i inni pracownicy wymiaru sprawiedliwości są niezbędnymi podmiotami zapewniającymi skuteczne stosowanie **Karty praw podstawowych Unii Europejskiej** i urzeczywistniającymi zawarte w niej prawa w codziennym życiu obywateli.

Powinni oni przejść specjalne szkolenie poświęcone stosowaniu Karty, zakresowi jej stosowania i poszczególnym prawom takim jak ochrona danych osobowych⁸, ale także szkolenie dotyczące związku Karty z prawem krajowym i jej współzależności z Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. W stosownych przypadkach szkolenie poświęcone Kartce należy również włączyć do modułów szkoleniowych dotyczących różnych obszarów prawa Unii⁹.

Zwiększenie skali transformacji cyfrowej wymiaru sprawiedliwości

Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości musi przygotować prawników praktyków do dotrzymania kroku **transformacji cyfrowej** i wykorzystania **sztucznej inteligencji**¹⁰. Rozwój w tej dziedzinie ma coraz większy wpływ na każdy aspekt życia codziennego. Pandemia COVID-19 pokazała, że konieczne jest szybkie dostosowanie systemów wymiaru sprawiedliwości poprzez transformację cyfrową. Pracownicy wymiaru sprawiedliwości muszą być świadomi wpływu, jaki **narzędzia i technologie cyfrowe** mają na rozpatrywane sprawy, i muszą być gotowi do właściwego korzystania z nich w codziennej praktyce, w tym w postępowaniach transgranicznych¹¹. Muszą oni zapewnić odpowiednią ochronę praw osób fizycznych i ochronę danych osobowych w przestrzeni cyfrowej, w szczególności, aby strony miały dostęp do akt i mogły uczestniczyć w rozprawach sądowych.

Nadążanie za zmianami w prawie Unii

Szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości w Europie powinno umożliwić pracownikom wymiaru sprawiedliwości **dostrzeżenie roli prawa Unii** w ich codziennej praktyce, **nadanie mu pełnej skuteczności** oraz zapewnienie **poszanowania praw i obowiązków** wynikających z prawa Unii w krajowych postępowaniach sądowych. Ważne jest również, aby byli oni na bieżąco ze zmianami, jakie zachodzą w prawie Unii. Wszelkie zachodzące zmiany w prawodawstwie oraz orzecznictwie TSUE wymagają szkolenia, jeżeli mają przynieść zamierzone skutki, a prawnicy praktycy mają posiadać niezbędną wiedzę i umiejętności.

Dotyczy to zwłaszcza kluczowych instrumentów UE w zakresie **transgranicznej współpracy sądowej**. Ustanowienie **Prokuratury Europejskiej (EPPO)** ma również istotne

⁸ Zob. ogólne rozporządzenie o ochronie danych, dyrektywa o ochronie danych w sprawach karnych oraz niedawne orzecznictwo TSUE, np. wyrok z dnia 8 kwietnia 2014 r., Digital Rights, sprawy połączone C-293/12 i C-594/12; wyrok z dnia 21 grudnia 2016 r., *Tele2 Sverige*, C-203/15.

⁹ Komunikat Komisji, *Strategy to reinforce the application of the Charter of Fundamental Rights in the EU* [Strategia na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE] (COM(2020) 711 final).

¹⁰ Zgodnie z komunikatem Komisji *Digitalisation of justice in the EU* [Transformacja cyfrowa wymiaru sprawiedliwości w UE] (COM(2020) 710 final).

¹¹ Konkluzje Rady *Dostęp do wymiaru sprawiedliwości – wykorzystanie możliwości wynikających z cyfryzacji* (2020/C 342 I/01).

konsekwencje szkoleniowe dla prokuratorów, sędziów i adwokatów obrony. Strategia ta powinna w szczególności przyczynić się do udoskonalenia szkoleń dla wspomnianych zawodów w zakresie podstawy prawnej EPPO, dostosowania krajowych systemów prawnych i struktur sądowych, stosunków EPPO z innymi organami i agencjami UE działającymi w dziedzinie ochrony interesów finansowych UE, takimi jak Eurojust, Europol i OLAF, a także stosowania aktów prawnych UE wykorzystywanych przez EPPO w transgranicznej współpracy sądowej.

W dziedzinie **bezpieczeństwa** głównymi tematami szkoleń pozostają: zwalczanie terroryzmu, przestępczości zorganizowanej (w tym handlu ludźmi, bronią palną i nielegalnymi narkotykami), zapobieganie i przeciwdziałanie radykalizacji prowadzącej do brutalnego ekstremizmu i walka z praniem pieniędzy.

Pracowników wymiaru sprawiedliwości, którzy mają kontakt z **ofiarami**, należy przeszkolić w zakresie lepszego wsparcia takich osób i komunikacji z nimi, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji¹². Powinni oni również wiedzieć, jak rozpoznawać **nadużywanie drogi sądowej** i korzystać z dostępnych narzędzi do przeciwdziałania temu zjawisku.

Specjalistycznych szkoleń, ale także omówienia w ramach innych kursów wymagają takie zagadnienia, jak **prawa dzieci**¹³, prawa osób **niepełnosprawnych** i dostosowanie systemów wymiaru sprawiedliwości do tych grup, szczególne wyzwania, przed którymi stoją ofiary przemocy ze względu na płeć¹⁴, ale także równość i **brak dyskryminacji**.

Zabezpieczenie **praw konsumentów** poprzez doskonalenie zawodowe¹⁵ w zakresie prawa materialnego i proceduralnego jest priorytetem¹⁶, co potwierdza rozprzestrzenianie się nielegalnych praktyk wykrytych w trakcie pandemii COVID-19¹⁷. Należy zagwarantować skuteczne korzystanie z **praw obywatelstwa** Unii, w tym w dziedzinie swobodnego przepływu.

Potrzebne są szkolenia dla dużej liczby praktyków zaangażowanych we wdrażanie przepisów dotyczących **jednolitego rynku**¹⁸, w tym przepisów mających szczególne znaczenie dla przedsiębiorstw, takich jak przepisy chroniące inwestycje wewnątrzunijne¹⁹, częściowo

¹² Komunikat Komisji, *Strategia UE w zakresie praw ofiar (2020–2025)*, COM(2020) 258 final.

¹³ Przyszła *strategia UE na rzecz praw dziecka* (ma zostać przyjęta w 2021 r.).

¹⁴ Zob. przewodnik Międzynarodowej Komisji Prawników *Women's access to justice for gender-based violence* [Dostęp kobiet do wymiaru sprawiedliwości w przypadku przemocy ze względu na płeć]: <http://www.icj.org/wp-content/uploads/2016/03/Universal-Womens-access-to-justice-Publications-Practitioners-Guide-Series-2016-ENG.pdf>

¹⁵ Szkolenie zawodowe przez całe życie.

¹⁶ Obejmuje to szkolenia na temat unikalnych mechanizmów współpracy w zakresie egzekwowania prawa, np. na podstawie rozporządzenia w sprawie współpracy w zakresie ochrony konsumentów (rozporządzenie (UE) 2017/2394).

¹⁷ Przykładowo nieuczciwi przedsiębiorcy uciekający się do nieuczciwych praktyk handlowych, masowe odwoływanie lotów bez przestrzegania praw konsumentów do rekompensaty.

¹⁸ Komunikat Komisji, *Długofalowy plan działania na rzecz lepszego wdrażania i egzekwowania przepisów dotyczących jednolitego rynku* (COM(2020) 94 final).

¹⁹ Komunikat Komisji, *Ochrona inwestycji wewnątrzunijnych* (COM(2018) 547 final).

w celu zapewnienia zaufania inwestorów. Ponadto dla osób, które tego potrzebują, powinny być dostępne szkolenia dotyczące **unijnego prawa spółek**, zwłaszcza w zakresie narzędzi i procesów cyfrowych, transgranicznych przekształceń i połączeń/podziałów przedsiębiorstw, a także dotyczące unijnego prawa konkurencji.

Co więcej, na potrzeby stosowania unijnego **prawa ochrony środowiska** konieczne jest zapewnienie specjalistycznej wiedzy i większej liczby szkoleń.

Przygotowywanie praktyków do sprostania nowym wyzwaniom

Nowe formy terroryzmu, brutalny ekstremizm i cyberprzestępczość oraz pandemia COVID-19 mają wpływ nie tylko na życie jednostek i przedsiębiorstw, ale także na krajowe systemy wymiaru sprawiedliwości, które muszą się dostosować. W szczególności pandemia zmieniła sposób działania przestępców, prowadząc do znacznego wzrostu liczby przestępstw związanych z cyberprzestępczością, działalnością przestępczą w internecie i związaną ze zdrowiem²⁰. Pracownicy wymiaru sprawiedliwości muszą reagować na te zmiany²¹. Również nowe formy pracy stwarzają wyzwania w zakresie zatrudnienia i prawa socjalnego. Należy pilnie zorganizować i udostępnić **nowe oferty szkoleniowe**, jak to miało miejsce ostatnio w przypadku cyberprzestępczości i azylu.

²⁰ Przykładowo cyberataki w obszarze zdrowia, handel podrobionymi produktami medycznymi, oszustwa związane ze sprzętem ochronnym lub testami na COVID-19 oraz nielegalne usuwanie odpadów sanitarnych.

²¹ <https://www.cepol.europa.eu/media/news/cepol-issues-fast-track-needs-analysis-impact-covid-19-law-enforcement-training>

Działania dla organizatorów szkoleń:

- udostępnianie szkoleń dotyczących dorobku prawnego UE w zakresie **praworządności i praw podstawowych**, przewidzianych w Traktatach UE i Karcie praw podstawowych, w ramach oferty doskonalenia zawodowego dla sędziów i innych prawników praktyków;
- **włączenie prawa UE**, w tym Karty praw podstawowych, do działań szkoleniowych w zakresie prawa krajowego oraz w stosownych przypadkach organizowanie specjalnych szkoleń w zakresie prawa Unii;
- prowadzenie szkoleń w celu zwiększenia świadomości i umiejętności w zakresie **transformacji cyfrowej i sztucznej inteligencji** oraz skutecznego wykorzystywania cyfrowych postępowań sądowych i rejestrów;
- zapewnienie skutecznych szkoleń w zakresie **nowych przepisów UE i rozwoju orzecznictwa**, w tym instrumentów transgranicznej współpracy sądowej oraz EPPO;
- ukierunkowanie szkoleń na ochronę **praw jednostki w przestrzeni cyfrowej** (np. ochronę danych osobowych, prywatność, niedyskryminację, ochronę przed przemocą w internecie ze względu na płeć, prawo zobowiązań, prawa konsumentów) oraz **prawa określonych grup** (np. dzieci, osób niepełnosprawnych, ofiar przemocy ze względu na płeć, ofiar rasizmu i dyskryminacji);
- **monitorowanie** potrzeb szkoleniowych i **dostosowywanie** programów nauczania do pojawiających się wyzwań.

Działania dla Komisji:

- **wspieranie szkoleń z zakresu prawa Unii** dla pracowników wymiaru sprawiedliwości zgodnie z ich potrzebami;
- dalsza współpraca z **Radą Europy** w zakresie szkoleń, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

3. NIEZBĘDNE ELEMENTY SZKOLENIA PRAKTYKÓW WYKRACZAJĄCEGO POZA PRAWO UNII

Europejskie szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości powinny wykraczać poza edukację prawniczą i wspierać rozwój **umiejętności** zawodowych. Prawo i zasady prawne nie funkcjonują w próżni, w związku z czym pracownicy wymiaru sprawiedliwości muszą nabyć kompetencje multidyscyplinarne.

Szkolenie w zakresie „warsztatu sędziego”²², chociaż stanowi krajowy obowiązek, ma zasadnicze znaczenie dla skuteczności wymiaru sprawiedliwości, relacji opartej na zaufaniu między systemami wymiaru sprawiedliwości a obywatelami oraz zaufania między praktykami we współpracy transgranicznej. Główne tematy szkoleń dla **sędziów** obejmują postępowanie sędziów, odporność, nieświadome uprzedzenie, zarządzanie sprawami i salą rozpraw oraz przywództwo.

²² Tj. zestaw umiejętności i postaw równoznaczny z byciem sędzią.

Ponadto, aby nabyć niezbędne know-how, postawy i wiedzę fachową, **wszyscy pracownicy wymiaru sprawiedliwości** potrzebują szkolenia w zakresie **wiedzy i umiejętności spoza dziedziny prawa**, np. w dziedzinie nauk behawiorystycznych, psychologii, antropologii, ekonomii i lingwistyki kognitywnej.

Rozwój **umiejętności językowych w dziedzinie prawa** ma zasadnicze znaczenie dla umożliwienia sprawnego dialogu między praktykami, co z kolei sprzyja wzajemnemu zaufaniu w transgranicznych postępowaniach sądowych. Opanowanie języków obcych pomaga pracownikom wymiaru sprawiedliwości zrozumieć obce systemy i koncepcje prawne oraz zwiększa ich udział w transgranicznych działaniach szkoleniowych.

Komisja wspiera zaawansowane i techniczne szkolenia językowe w dziedzinie prawa, które stanowią uzupełnienie oferty krajowej, i zachęca do łączenia aspektów językowych i prawnych w ramach takich szkoleń, co okazało się skuteczne.

Działania dla organizatorów szkoleń:

- włączenie „warsztatu sędziego” oraz **wiedzy i umiejętności spoza dziedziny prawa** do krajowych programów doskonalenia zawodowego;
- oferowanie kursów **prawniczego języka obcego**, w szczególności dla praktyków zajmujących się sprawami transgranicznymi.

Działania dla Komisji:

- zapewnienie wsparcia finansowego na **szkolenia transgraniczne poświęcone kwestiom spoza dziedziny prawa**, jeżeli są one powiązane ze szkoleniami prawniczymi.

4. ZWIĘKSZONE, SZERSZE I BARDZIEJ UKIERUNKOWANE SZKOLENIA DLA PRAWNIKÓW PRAKTYKÓW

Głównym celem komunikatu z 2011 r. był ogólny cel zwiększenia liczby przeszkolonych prawników praktyków, co miało nadać niezbędny impuls. To było samo w sobie skuteczną siłą napędową zmian. W ocenie strategii szkolenia podkreślono jednak pewne kwestie, takie jak zróżnicowanie wyników w poszczególnych zawodach i państwach. Wymaga to podejścia obejmującego wyznaczenie **nowych i ambitnych (choć zróżnicowanych) celów**, które będą lepiej **dostosowane** do potrzeb szkoleniowych i poziomu uczestnictwa w szkoleniach z zakresu prawa Unii w obrębie uwypuklonych zawodów.

Uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym z zakresu prawa Unii (w %)

Zawody	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sędziowie i prokuratorzy	24,62 %	23,04 %	24,00 %	29,11 %	28,10 %	38,03 %	48,22 %	54,66 %	55,70 %
Pracownicy sądów	1,75 %	0,90 %	1,52 %	1,32 %	2,06 %	2,39 %	3,23 %	4,14 %	6,40 %

i prokuratury									
Prawnicy	1,79 %	1,73 %	5,04 %	5,28 %	3,54 %	4,11 %	4,88 %	4,82 %	3,36 %
Notariusze	11,36 %	5,75 %	10,37 %	15,31 %	18,07 %	13,89 %	27,03 %	22,35 %	26,03 %
Komornicy sądowi	3,57 %	4,02 %	3,12 %	8,29 %	5,67 %	7,57 %	9,55 %	12,77 %	16,19 %

Źródło: Komisja Europejska (UE-28, z wyjątkiem 2019 r.: UE-27, ponieważ nie otrzymano danych od Zjednoczonego Królestwa; dane z corocznych sprawozdań na temat europejskich szkoleń kadr wymiaru sprawiedliwości²³).

Ogólnie rzecz biorąc, w szkoleniach dotyczących prawa Unii powinna uczestniczyć **większa liczba prawników praktyków**, a organizatorzy szkoleń powinni udoskonalić ofertę **szkoleń z zakresu prawa Unii** – zarówno krajowych, jak i transgranicznych – niezależnie od tego, czy są one finansowane (lub dofinansowywane) przez UE, czy też nie. Dotyczy to wszystkich pracowników wymiaru sprawiedliwości, którzy stosują prawo UE, w tym przede wszystkim sędziów, prokuratorów i personelu sądowego, ale także przedstawicieli takich zawodów, jak prawnicy, notariusze, komornicy sądowi, mediatorzy, sądowi tłumacze ustni/pisemni, biegli sądowi, a w niektórych sytuacjach także pracownicy więzień i kuratorzy sądowi.

Dostosowane cele

Sędziowie i prokuratorzy są głównymi gwarantami właściwego stosowania prawa Unii na poziomie krajowym²⁴. Powinni oni pozostać **główną grupą docelową** szkoleń w zakresie prawa Unii. Sędziowie stosują prawo Unii z urzędu, posługując się w praktyce zasadami pierwszeństwa i bezpośredniego skutku oraz kierując zagadnienia prejudycjalne do TSUE. Prokuratorzy muszą znać i stosować odpowiednie części dorobku prawnego UE w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości, w tym prawa procesowe podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym, ochronę interesów finansowych UE oraz nowe zasady działania po utworzeniu EPPO.

Pracownicy sądów i prokuratury są niezbędni dla sprawnego funkcjonowania systemów wymiaru sprawiedliwości. Niektórzy z nich uczestniczą w opracowywaniu i wykonywaniu orzeczeń sądów, transgranicznym doręczaniu dokumentów, europejskich nakazów zapłaty, europejskich nakazów aresztowania i w innych procedurach transgranicznych. Wymaga to szerokiej gamy szkoleń z zakresu prawa Unii, które powinny być dokładnie dostosowane do określonych potrzeb. Komisja zachęca do tworzenia sieci kontaktów wśród wszystkich organizatorów szkoleń dla pracowników sądów na poziomie krajowym i unijnym w celu wymiany najlepszych praktyk i udoskonalenia krajowych ofert szkoleniowych.

²³ Zob. przypis 5 oraz sprawozdanie z 2020 r.; https://ec.europa.eu/info/law/cross-border-cases/training-legal-practitioners-and-training-practices_pl.

²⁴ Dotyczy to wszystkich jurysdykcji, w tym administracyjnych.

Prawnicy odgrywają istotną rolę w praktycznym wdrażaniu prawa Unii w wielu postępowaniach sądowych, zarówno krajowych, jak i transgranicznych, cywilnych, rodzinnych, administracyjnych czy karnych. Do nich należy również poruszanie kwestii prawa Unii w konkretnych sytuacjach prawnych. Muszą być na bieżąco z bieżącymi zmianami w dorobku prawnym UE. Dlatego też konieczne jest skoncentrowanie się na szkoleniu prawników prowadzących prywatną praktykę i na organizatorach takich szkoleń.

Notariusze pomagają zapewnić skuteczność prawa Unii w dziedzinach, które mają znaczenie dla osób fizycznych i przedsiębiorstw, takich jak dziedziczenie, mediacja, niewypłacalność i przeciwdziałanie praniu pieniędzy. Treść szkoleń powinna lepiej to odzwierciedlać, a jednocześnie należy zachęcać do korzystania z interaktywnych metodyk, w tym e-uczenia się.

Komornicy sądowi są zaangażowani w transgraniczne wykonywanie orzeczeń sądów, na przykład w zakresie europejskich drobnych roszczeń i transgranicznego odzyskiwania mienia. Chociaż ich status zatrudnienia i pochodzenie się różnią, są oni pracownikami sądowymi w około jednej trzeciej państw członkowskich. Potrzebują więcej szkoleń w zakresie obowiązującego prawa Unii, aby zapewnić jego właściwe stosowanie w codziennych zadaniach.

Lepsze szkolenie w zakresie prawa Unii w obrębie innych zawodów

Na styku tej strategii i europejskiego systemu szkoleń w zakresie egzekwowania prawa (LETS)²⁵ przydatne było opracowanie i promowanie wspólnych materiałów szkoleniowych i sesji szkoleniowych dla prokuratorów, sędziów i śledczych. W tym kontekście pożądana jest owocna współpraca między EJTN a Agencją Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL) i można by ją dalej rozwijać.

Pracownicy zakładów karnych i kuratorzy sądowi są nowymi odbiorcami docelowymi, ponieważ ich szkolenie ma decydujące znaczenie dla przestrzegania praw podstawowych podczas pozbawienia wolności (w szczególności w kontekście europejskich nakazów aresztowania²⁶) oraz wzmocnienia ich kluczowej roli w przeciwdziałaniu radykalizacji w zakładach karnych i zapewnianiu powodzenia programów reintegracyjnych. Osoby te muszą mieć również świadomość rodzajów polityki UE, w szczególności dotyczących przekazania osadzonych, probacji, kar alternatywnych, nadzoru, prawodawstwa dotyczącego środków odurzających oraz innych kwestii dotyczących zakładów karnych²⁷.

Ponadto **inni pracownicy wymiaru sprawiedliwości**, tacy jak mediatorzy²⁸, biegli sądowi²⁹, zarządcy³⁰ oraz tłumacze ustni/pisemni wyspecjalizowani w dziedzinie prawa³¹, w coraz

²⁵ Zob. komunikat Komisji (COM(2013) 172).

²⁶ Zob. wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., ML, C-220/18 PPU oraz wyrok z dnia 15 października 2019 r., Dorobantu, C-128/18.

²⁷ *Agenda i plan działania UE w zakresie środków odurzających na lata 2021–2025* (COM(2020) 606).

²⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 136 z 24.5.2008, s. 3).

większym stopniu potrzebują wiedzy i kompetencji w zakresie stosowania prawa Unii. Jakość ich wkładu w postępowania sądowe należy zwiększyć za pomocą odpowiednich szkoleń z zakresu prawa Unii.

Działania dla wszystkich zainteresowanych stron:

Do 2024 r. stałe szkolenia dotyczące prawa Unii powinny co roku obejmować:

- 65 % sędziów i prokuratorów;
- 15 % pracowników administracyjnych sądów i prokuratury, którzy potrzebują kompetencji z zakresu prawa Unii;
- 15 % prawników³²;
- 30 % notariuszy;
- 20 % komorników sądowych.

Działania dla sieci:

- **Europejska Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN)** – ustanowienie sieci wszystkich organizatorów szkoleń dla pracowników sądów w celu wymiany wiedzy specjalistycznej i najlepszych praktyk³³;
- **Europejska Sieć Akademii Szkolenia Służb Penitencjarnych (EPTA)** – rozszerzenie na wszystkie państwa członkowskie³⁴, stworzenie mapy potrzeb szkoleniowych związanych z prawem Unii oraz opracowanie odpowiedniej odpowiedzi na te potrzeby;
- **Organizacja Europejskich Służb Probacyjnych (CEP)** – kontynuacja pracy nad szkoleniami.

5. PROMOWANIE WYSOKIEJ JAKOŚCI SKUTECZNYCH DZIAŁAŃ SZKOLENIOWYCH

Zapewnienie szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości nie jest celem samym w sobie. Równie ważne jest dopilnowanie, by takie szkolenia były wystarczająco wysokiej **jakości**, aby pozwolić na osiągnięcie zakładanych celów. Kluczową kwestią jest odpowiednia metodyka –

²⁹ Konkluzje Rady i plan działania w sprawie dalszych kroków w celu utworzenia europejskiego obszaru nauk sądowych (10128/16).

³⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 19) oraz dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1023 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, a także zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132 (dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości) (Dz.U. L 172 z 26.6.2019, s. 18).

³¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym (Dz.U. L 280 z 26.10.2010, s. 1).

³² W monitorowaniu szkolenia prawników zostaną uwzględnione trudności w gromadzeniu danych.

³³ Komisja z zadowoleniem przyjmuje decyzję EJTN o rozszerzeniu jej odbiorców docelowych o pracowników administracyjnych sądów i prokuratury.

³⁴ Aktualni członkowie z UE: Belgia, Bułgaria, Republika Czeska, Niemcy, Estonia, Irlandia, Hiszpania, Francja, Chorwacja, Włochy, Łotwa, Luksemburg, Niderlandy, Austria, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowenia, Finlandia, Szwecja.

począwszy od etapu koncepcji, a skończywszy na etapie wdrażania i oceny. Aby reagować elastycznie na codzienne wyzwania praktyków, organizatorzy szkoleń muszą stale monitorować **potrzeby szkoleniowe** z punktu widzenia zarówno krajowych, jak i europejskich zainteresowanych stron.

Pracownicy wymiaru sprawiedliwości potrzebują uczestnictwa w **różnych formach uczenia się**: refleksyjnego, koncepcyjnego, eksperymentalnego i konkretnego. Przeznaczone dla nich szkolenia powinny obejmować stacjonarne szkolenia **bezpośrednie**, narzędzia służące do **e-uczenia się** oraz **szkolenia w miejscu pracy**. Szkolenia bezpośrednie (w tym transgraniczne) mają kluczowe znaczenie dla rozwoju umiejętności i postaw oraz budowania wzajemnego zaufania poprzez możliwość swobodnej dyskusji w atmosferze zaufania i szacunku. Należy do nich powrócić, jak tylko pozwoli na to sytuacja sanitarna. Szkolenia na poziomie UE powinny również pomóc w testowaniu nowych podejść, takich jak formaty **hybrydowe** (łącznie szkolenie bezpośrednie ze szkoleniem online) oraz szkolenia bezpośrednie **obejmujące zakres różnych zawodów** i dotyczące konkretnych, istotnych tematów.

Należy wykorzystywać **różnorodne, dostępne** narzędzia i formaty szkoleniowe w celu dostosowania szkoleń do dostępności i różnorodności osób uczących się. W ramach szkoleń powinno się korzystać w większym stopniu z **nowych technologii**³⁵, aby dotrzeć do większej liczby odbiorców i zwiększyć jakość szkolenia. Zapotrzebowanie to potęguje trwająca pandemia oraz odejście od szkoleń bezpośrednich na rzecz szkoleń online.

Najwyższej jakości **e-uczenie się** oraz dostęp do **zasobów cyfrowych** z zakresu prawa Unii powinny być w zasięgu wszystkich pracowników. Rozwiązania te powinny uzupełniać i potęgować korzyści wynikające ze szkoleń bezpośrednich dzięki aktualnym materiałom i niezależnym narzędziom edukacyjnym, zapewniając jak najlepsze wykorzystanie e-sprawiedliwości.

Działania na poziomie krajowym nie mogą mieć takiego samego wpływu jak działania **transgraniczne**. Kwestią priorytetową pozostają transgraniczne wymiany sędziów, prokuratorów i prezesów sądów. Wzmacniają one wspólną europejską kulturę sądową, pozwalają budować zaufanie i promować spójne stosowanie prawa Unii. Wymiany powinny przynosić wymierną wartość dodaną dla uczestników oraz efekty mnożnikowe w środowisku zawodowym.

W przypadku wszystkich szkoleń należy wykazać, że udało się osiągnąć zakładane cele. **W ramach oceny** należy uwzględnić nabycie wiedzy i umiejętności, zmiany postaw oraz wpływ na wydajność zawodową, a także na poziom zadowolenia uczestników szkolenia³⁶.

Działania dla organizatorów szkoleń:

³⁵ Np. wirtualne szkolenie bezpośrednie: interaktywna wirtualna klasa; rzeczywistość wirtualna: wirtualne środowisko szkoleniowe, do którego dostęp uzyskuje się za pomocą urządzeń cyfrowych; rzeczywistość rozszerzona: rzeczywiste środowisko rozszerzone o wygenerowane komputerowo percepcyjne informacje; rzeczywistość mieszana: elementy wirtualne dodane do rzeczywistości.

³⁶ Zob. Wytyczne EJTN dotyczące oceny praktyk związanych ze szkoleniem kadr wymiaru sprawiedliwości; <https://bit.ly/2UDmqgX>

- ściślejsze przestrzeganie **zaleceń** zawartych w Poradach dla organizatorów szkoleń³⁷ oraz w „Podręczniku EJTN dotyczącym metodyki szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości w Europie”³⁸;
- organizacja corocznych **transgranicznych zajęć szkoleniowych** dla co najmniej 5 % wszystkich sędziów i prokuratorów; zachęcenie nowych uczestników do udziału;
- oferowanie interaktywnego, praktycznego i dostępnego dla wszystkich osób uczących się **e-uczenia się**, które jest dokładnie dostosowanie do celów szkoleniowych;
- dalsze odkrywanie potencjału **nowoczesnych rozwiązań**, takich jak wirtualne szkolenia bezpośrednie oraz rozwiązania wykorzystujące rzeczywistość rozszerzoną;
- szersze stosowanie **e-szkoleń „w pigułce”** (krótkich, aktualnych, o dużym zagęszczeniu materiału) w celu zaspokojenia bezpośrednich potrzeb pracowników wymiaru sprawiedliwości w kontekście danej sprawy;
- zapewnienie, aby **osoby prowadzące szkolenia były przeszkolone** z pełnego wykorzystywania potencjału metod e-uczenia się;
- **ocena** każdego szkolenia na podstawie satysfakcji uczestników, zwiększenia ich kompetencji i, w stosownych przypadkach, wpływu na ich wydajność.

Działania dla Komisji:

- w stosownych przypadkach korzystanie ze **wspólnego formularza oceny** w przypadku działań wspieranych przez UE;
- włączenie „**Europejskiej platformy szkoleniowej**” do europejskiego portalu e-Sprawiedliwość³⁹ jako centralnego źródła informacji na temat działań szkoleniowych dla pracowników wymiaru sprawiedliwości oraz wspólnego punktu dostępu do materiałów do samodzielnego uczenia się z zakresu prawa Unii.

6. WZMOŻENIE SZKOLENIA KADR WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI DLA MŁODYCH PRAKTYKÓW

Nowych pracowników wymiaru sprawiedliwości należy **zapoznać z systemem prawnym Unii oraz jej kulturą prawną** w trakcie szkolenia wstępnego⁴⁰. Takie szkolenie powinno przyczynić się do zaszczepiania u nich praktycznego zrozumienia roli, jaką prawo Unii odgrywa w krajowych systemach prawnych, dorobku prawnego UE z zakresu praworządności oraz ich własnej roli jako europejskich pracowników wymiaru sprawiedliwości. Podczas szkolenia wstępnego (jeżeli się je przeprowadza) należy poświęcić odpowiednią ilość czasu na wysokiej jakości szkolenie z prawa Unii, praw podstawowych, praworządności, „warsztatu

³⁷ <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=9f252d82-8ef4-4f6e-b562-372f9fa50096>

³⁸ <http://www.ejtn.eu/Methodologies--Resources/Training-Methods>

³⁹ https://e-justice.europa.eu/content_european_training_platform-37158-pl.do

⁴⁰ Szkolenie dla przyszłych lub nowo powołanych praktyków.

sędziowskiego” oraz umiejętności językowych. Szkolenie z systemowych elementów prawa Unii powinno być normą⁴¹.

Działania dla organizatorów szkoleń:

- zapewnienie, aby każdy **program szkolenia wstępnego** zawierał moduły dotyczące prawa Unii, w stosownych przypadkach w ramach szkolenia z prawa krajowego lub odrębnie;
- uwzględnienie **dorobku prawnego UE w zakresie praworządności i Karty praw podstawowych Unii Europejskiej**, a także „warsztatu sędziowskiego”, jako standardowych elementów oferty szkolenia wstępnego kadr wymiaru sprawiedliwości dla nowych praktyków;
- zapewnienie każdemu przyszłemu lub nowo powołanemu sędziemu i prokuratorowi udziału w **transgranicznej wymianie** w trakcie ich szkolenia wstępnego;
- uwzględnienie **wymian** w ramach programu AIAKOS, prowadzonego przez EJTN, **dla przyszłych i nowo powołanych sędziów i prokuratorów**⁴² jako standardowego elementu oferty szkolenia wstępnego. Krajowe organy odpowiedzialne za szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości powinny pomagać w organizacji takich wymian;
- uwzględnienie **kursów języka prawniczego** jako standardowego elementu oferty szkolenia wstępnego.

7. ZWIĘKSZENIE WSPÓŁODPOWIEDZIALNOŚCI

Państwa członkowskie, organizatorzy szkoleń, krajowe i europejskie organizacje zrzeszające przedstawicieli zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości oraz UE ponoszą wspólną odpowiedzialność za szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości. **Konieczne jest większe zaangażowanie ze strony wszystkich tych podmiotów.**

Nadrzędną odpowiedzialność ponoszą zainteresowane strony na poziomie krajowym

Krajowi organizatorzy szkoleń, ministrowie sprawiedliwości, rady sądownictwa oraz prokuratury, a także organy zawodów regulowanych odgrywają główną rolę w zapewnianiu, aby prowadzone szkolenia odpowiadały **potrzebom praktyków**. Należy udostępnić właściwe **zasoby** pod względem budżetu, pracowników do organizacji szkolenia oraz czasu pracowników wymiaru sprawiedliwości na udział w szkoleniu. Określenie obowiązkowych kwot dotyczących szkoleń może sprawić, że będą one postrzegane jako część standardowych obowiązków służbowych. Należy aktywnie rozpowszechniać **informacje** na temat organizacji szkoleń na poziomie krajowym i UE oraz wspierać udział w tych szkoleniach.

⁴¹ Ogólne zasady prawa Unii oraz środki ochrony prawnej, rola TSUE, sposób funkcjonowania współpracy sądowej, źródła, w których można znaleźć stosowne informacje i formularze itp.

⁴² Program AIAKOS gromadzi przyszłych lub nowo powołanych sędziów z różnych państw członkowskich w instytucji przeprowadzającej szkolenie kadr wymiaru sprawiedliwości lub w gmachu sądu/prokuratury w celu promowania wśród nich wzajemnego rozumienia różnych europejskich kultur i systemów sądowych oraz zwiększania świadomości europejskiego wymiaru ich (przyszłej) pracy.

Liderzy i starsi przedstawiciele zawodów związanych z wymiarem sprawiedliwości powinni brać udział w tworzeniu prawdziwej kultury szkoleniowej. Konieczna jest zmiana postaw, aby organy wymiaru sprawiedliwości i samorządy zawodowe stały się **miejscami promującymi uczenie się**, w których szkolenia są postrzegane jako inwestycja a nie odskocznia od codziennych obowiązków.

Sieć ekspertów z dziedziny prawa Unii

Pracownicy wymiaru sprawiedliwości nie muszą znać wszystkich szczegółów prawa Unii, lecz muszą go przestrzegać, gdy zajdzie taka potrzeba. Powinni mieć możliwość skorzystania z pomocy **współpracownika**, który podzieli się z nimi **wiedzą specjalistyczną i udzieli im wsparcia w zakresie prawa Unii** z zachowaniem pełnej niezależności sędziowskiej i który należy do utworzonej w tym celu sieci na szczeblu krajowym. Jest to uznana wartość dodana krajowych sieci koordynatorów sądów ds. prawa Unii.

Wyjątkowa rola Europejskiej Sieci Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości

EJTN umożliwia koordynację, za pośrednictwem swoich członków, krajowych działań szkoleniowych dotyczących prawa Unii oraz przygotowanie transgranicznych szkoleń dla sędziów i prokuratorów, w tym wymian⁴³. Jej dziewięć „zasad szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości”⁴⁴ staje się światowym punktem odniesienia w kwestii wysokiej jakości szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości. Sieć ta potrzebuje stabilnego i odpowiedniego finansowania.

Podmioty na poziomie UE odgrywają ważną rolę w wywoływaniu efektu mnożnikowego

Akademia Prawa Europejskiego (ERA) oraz **Europejski Instytut Administracji Publicznej (EIPA, Luksemburg)** wspomagają proces gruntownia wiedzy z zakresu prawa Unii. Organizacje te powinny jeszcze bardziej zwiększyć liczbę organizowanych szkoleń, zapewniać ich wysoką jakość oraz promować możliwość dzielenia się ich wynikami.

Sieci zrzeszające pracowników wymiaru sprawiedliwości, takie jak **Rada Izb Adwokackich i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej (CCBE)** w przypadku adwokatów, **Notariusze Europy (CNUE)** w przypadku notariuszy oraz **Europejska Unia Komorników Sądowych (UEHJ)** w przypadku komorników sądowych, również odgrywają istotną rolę w zapewnianiu szkoleń na temat prawa Unii. Są one kluczowe dla pełnego wdrożenia przedmiotowej strategii poprzez zapewnianie, aby przygotowane materiały były pobierane i ponownie wykorzystywane przez ich członków, oraz promowanie prowadzenia szkoleń na poziomie krajowym. Wymiana doświadczeń między organizatorami szkoleń z różnych państw członkowskich powinna umożliwić im refleksję nad brakami dotyczącymi organizacji szkoleń, a także wprowadzanie innowacji i opieranie się na dobrych praktykach o potwierdzonych rezultatach.

⁴³ Konkluzje Rady, *Szkolenie prawników praktyków: jedno z podstawowych narzędzi służących konsolidacji dorobku UE* (2014/C 443/04)

⁴⁴ http://www.ejtn.eu/PageFiles/15756/Judicial%20Training%20Principles_PL.pdf

Europejskie sieci pracowników wymiaru sprawiedliwości skupiające się na poszczególnych dziedzinach prawa Unii również odgrywają ważną rolę w wywoływaniu efektu mnożnikowego.

Wsparcie Komisji

Komisja udzieli wsparcia **wysokiej jakości projektom szkoleniowym o wymiarze europejskim** poprzez program „Sprawiedliwość” oraz inne odpowiednie programy finansowania⁴⁵. Komisja wesprze szkolenia dla podmiotów przyczyniających się do wywołania efektu mnożnikowego, w tym osób prowadzących szkolenia, oraz będzie promować transgraniczne konsorcja organizatorów szkoleń. Dodatkowo Komisja będzie promować pracę sieci zaangażowanych w przedmiotowym obszarze, zachęcać je do współpracy za pośrednictwem konferencji oraz zwiększać wykorzystanie nowoczesnych technologii oraz europejskiego portalu e-Sprawiedliwość.

Komisja udzieli wsparcia **projektom dotyczącym obszarów priorytetowych UE**, mającym na celu testowanie nowych pomysłów lub zaspokojenie potrzeb pojawiających się *ad hoc*. Komisja poświęci szczególną uwagę kwestii oceny potrzeb szkoleniowych oraz trwałości ich rezultatów. Będzie ona wymagać, aby organizatorzy korzystający z dofinansowania UE dokładali większych starań w celu zapewnienia trwałości rezultatów szkoleń i innych wyników. Wykorzysta wszystkie środki dostępne na podstawie rozporządzenia finansowego, aby usprawnić dostęp do finansowania unijnego, w tym procesu składania wniosków i zarządzania dotacjami⁴⁶.

Skupienie się na pracownikach wymiaru sprawiedliwości spoza UE

Europejskie szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości są skierowane głównie do pracowników wymiaru sprawiedliwości z UE. Na przestrzeni lat współpracę rozszerzono jednak na **kraje kandydujące oraz potencjalne kraje kandydujące** do członkowską w UE oraz inne państwa, które wyraziły zainteresowanie zapoznaniem się z unijną kulturą sądową⁴⁷ w celu ulepszenia funkcjonowania ich systemów wymiaru sprawiedliwości. W krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących⁴⁸ potrzebne są w szczególności szkolenia dotyczące dorobku prawnego UE z zakresu praworządności, ponieważ kraje te muszą skoncentrować się na działaniach mających na celu promowanie demokracji,

⁴⁵Obejmują one wnioski Komisji dotyczące rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) (COM(2018) 382), rozporządzenia ustanawiającego „Erasmus”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu (COM(2018) 367), rozporządzenia ustanawiającego program „Prawa i Wartości” (2021–2027) (COM(2018) 383), rozporządzenia ustanawiającego program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) (COM(2018) 385), rozporządzenia ustanawiającego Program UE w zakresie zwalczania nadużyć finansowych (COM(2018) 386) oraz rozporządzenia ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III) (COM(2018) 465).

⁴⁶Zob. przypis 4 (s. 44).

⁴⁷Wspólny Komunikat, Przegląd Europejskiej Polityki Sąsiedztwa (JOIN(2015) 50 final); *Polityka Partnerstwa Wschodniego po 2020 r. Wzmacnianie odporności – Partnerstwo Wschodnie, które służy wszystkim* (JOIN(2020) 7 final).

⁴⁸Komunikat Komisji, *Usprawnienie procesu akcesyjnego – wiarygodna perspektywa członkostwa w UE dla państw regionu Bałkanów Zachodnich* (COM(2020) 57 final).

praworządności oraz przestrzegania praw podstawowych, aby przygotować się do przystąpienia do UE⁴⁹.

Komisja w szczególności zachęca pracowników wymiaru sprawiedliwości z regionu **Bałkanów Zachodnich** do uczestnictwa w transgranicznych szkoleniach kadr wymiaru sprawiedliwości. Wsparcie UE w tym regionie ma na celu zapewnienie spójności i trwałości oraz sprostanie wyzwaniom w oparciu o racjonalną ocenę potrzeb szkoleniowych oraz podejście skoncentrowane na problemie (zamiast podejścia uzależnionego od darczyńców). Należy w dalszym ciągu wzmacniać współpracę strukturalną organizatorów szkoleń kadr wymiaru sprawiedliwości z Bałkanów Zachodnich zarówno na poziomie regionalnym, jak i w ramach wspólnych działań z UE. W stosownych przypadkach powinno to obejmować wzmacnianie roli EJTN, która stanowi źródło wiedzy specjalistycznej i mogłaby wspierać budowanie zdolności oraz poprawę metodyki.

Dodatkowe efekty synergii można uzyskać dzięki finansowanym przez UE inicjatywom dotyczącym szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości w **innych państwach niebędących członkami UE**, w szczególności w Afryce i Ameryce Łacińskiej, które to inicjatywy stanowią wkład we wzmacnianie demokracji, praw człowieka i praworządności⁵⁰.

Trwałość

Zachęca się do rozpowszechniania, wdrażania, ponownego wykorzystywania, aktualizowania i dostosowywania do krajowego kontekstu **modułów, pakietów i publikacji szkoleniowych**, takich jak podręczniki i wytyczne sporządzone dzięki wsparciu finansowemu UE⁵¹ i udostępniane przez organizatorów szkoleń na szczeblu krajowym i unijnym, a także do przeprowadzenia szkoleń przeznaczonych dla podmiotów wywołujących efekt mnożnikowy, takich jak osoby prowadzące szkolenia.

Monitorowanie

Komisja będzie w dalszym ciągu **zdawać sprawozdania** z postępów osiągniętych w ramach szkoleń z prawa Unii przeznaczonych dla pracowników wymiaru sprawiedliwości. Wraz z zainteresowanymi stronami zastanowi się, w jaki sposób ulepszyć proces gromadzenia danych i analizy.

⁴⁹ Konkluzje Rady w sprawie rozszerzenia oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia (7002/20).

⁵⁰ *W kierunku kompleksowej strategii współpracy z Afryką* (JOIN(2020) 4 final); *Unia Europejska, Ameryka Łacińska i Karaiby: partnerska współpraca na rzecz wspólnej przyszłości* (JOIN(2019) 6 final).

⁵¹ Np. *Przewodnik szkoleniowy dotyczący praworządności dla sędziów i prokuratorów w Europie – perspektywy praktyków i przedstawicieli środowiska akademickiego* (http://www.ejtn.eu/PageFiles/16144/2019-056-Training%20guide-v5_FINAL.pdf); *Praworządność w Europie – perspektywy praktyków i przedstawicieli środowiska akademickiego* (http://www.ejtn.eu/PageFiles/16144/2019-056-RoL%20Manual-170x240-WEB_FINAL.pdf), *pakiet szkoleniowy dotyczący unijnego prawa ochrony środowiska* (https://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm).

Zalecenia:

- **wszystkie państwa członkowskie** – ustanawiają **krajowe sieci koordynatorów ds. prawa Unii** dla sędziów i prokuratorów; promują współpracę transgraniczną między takimi sieciami;
- **inne zawody związane z wymiarem sprawiedliwości** – tworzenie podobnych stanowisk w celu wsparcia wzajemnego uczenia się w miejscu pracy.

Działania dla zainteresowanych stron:

- **Europejska Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości** – zapewnianie **wysokiej jakości szkoleń**, w tym e-uczenia się, dla sędziów i prokuratorów, zaspokajanie potrzeb pracowników sądów oraz zwiększanie efektu mnożnikowego wyników osiągniętych na poziomie UE poprzez wzmożenie organizacji szkoleń z prawa Unii przez jej członków;
- **sieci na poziomie UE, organizatorzy szkoleń oraz organizacje zrzeszające pracowników wymiaru sprawiedliwości** – dalsze promowanie, koordynowanie lub organizowanie **transgranicznych szkoleń**, w tym interaktywnych szkoleń online, potęgując w ten sposób ich efekt szkoleniowy.

Działania dla Komisji:

- wspieranie **współpracy między zainteresowanymi stronami** w celu przyczynienia się do osiągnięcia celów przedmiotowej strategii;
- przyznawanie unijnego wsparcia finansowego **wysokiej jakości projektom**, których celem jest zaspokojenie konkretnych potrzeb szkoleniowych w **trwały sposób**, oraz na rzecz EJTN za pośrednictwem programu „Sprawiedliwość”;
- ustanowienie – we współpracy z zainteresowanymi stronami – ulepszonego systemu **monitorowania**.

8. WNIOSEK

W niniejszej europejskiej strategii szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości na lata 2021–2024 ustanowiono ramy dotyczące ambitnego zestawu kluczowych działań mających na celu promowanie prawidłowego i skutecznego stosowania prawa Unii. Jej celem jest ugruntowanie wspólnej europejskiej kultury sądowej w oparciu o praworządność, prawa podstawowe oraz wzajemne zaufanie.

Aby zapewnić powodzenie niniejszej strategii, Komisja wzywa wszystkie zainteresowane strony – ministrów sprawiedliwości, rady sądownictwa i prokuratury, rady zawodów posiadających samorząd zawodowy, europejskie stowarzyszenia zrzeszające pracowników wymiaru sprawiedliwości, organizatorów szkoleń na poziomie krajowym i unijnym, instytucje i organy UE – do zaangażowania się w osiąganie przewidzianych w tej strategii celów ilościowych i jakościowych.

Komisja będzie regularnie monitorować wdrażanie strategii oraz współpracować z pozostałymi instytucjami UE, aby zapewnić wsparcie polityczne konieczne do osiągnięcia przewidzianych celów.